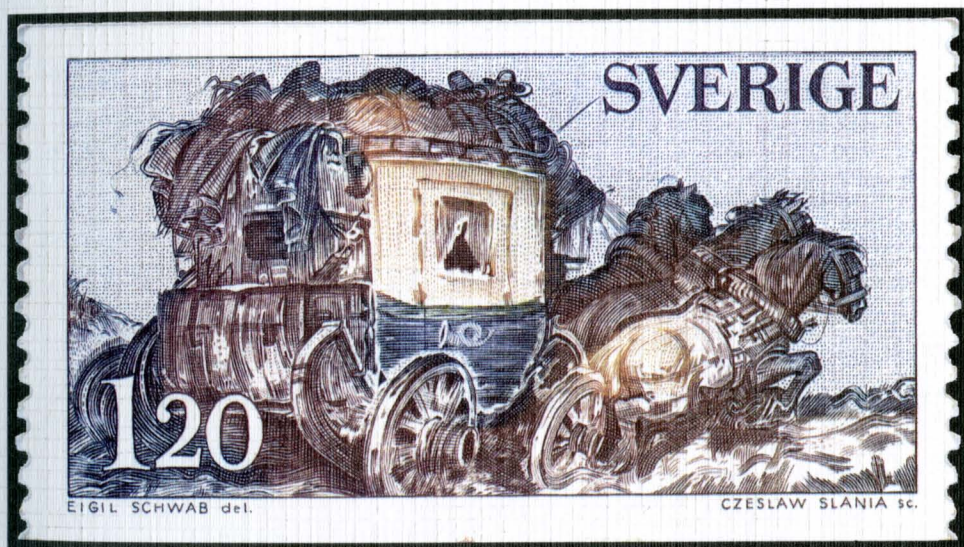
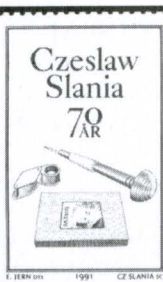


MŁODZIEŻOWE KOŁO FILATELISTYCZNE
IM. CZESŁAWA ŚLANI

INFORMATOR



MŁODZIEŻOWY DOM KULTURY
W JELENIEJ GÓRZE





MŁODZIEŻOWE KOŁO FILATELISTYCZNE
im. Czesława Ślania
przy Młodzieżowym Domu Kultury w Jeleniej Górze

INFORMATOR nr 17

Jelenia Góra, grudzień 1998 r.



KANCELARIA PREZYDENTA
RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ
BIURO KADR I ODZNACZEŃ

Dyrektor
Jacek Świeżawski

BKO 418-251-98

Warszawa, dnia 11 grudnia 1998 r.

Pani
Ewa MILEWSKA
Przewodnicząca
Młodzieżowego Koła Filatelistycznego
im. - Czesława Ślania
przy Młodzieżowym Domu Kultury

ul. Marii Curie-Skłodowskiej 12
58-500 Jelenia Góra

Szanowna Pani,

uprzejmie informuję, że do Biura Kadr i Odznaczeń Kancelarii Prezydenta Rzeczypospolitej Polskiej wpłynęło wystąpienie członków Młodzieżowego Koła Filatelistycznego im. Czesława Ślania przy Młodzieżowym Domu Kultury w Jeleniej Górze, z dnia 23 listopada br. adresowane do Prezydenta Rzeczypospolitej Polskiej w sprawie uhonorowania zasług Pana Czesława Ślania.

Biuro Kadr i Odznaczeń przede wszystkim pragnie przekazać wyrazy podziękowania za przedstawioną propozycję i z satysfakcją poinformować, że Pan Czesław Ślania, na mocy postanowienia Prezydenta Rzeczypospolitej Polskiej z dnia 27 listopada br. za wybitne zasługi w działalności na rzecz Polski odznaczony został Krzyżem Komandorskim Orderu Zasługi Rzeczypospolitej Polskiej.

Z formalnym wnioskiem w tej sprawie wystąpił do Prezydenta Rzeczypospolitej Polskiej Minister Spraw Zagranicznych.

Z wyrazami szacunku

Wszystkim sympatykom najpiękniejszych miniatur znaczków pocztowych,
wszelkiej pomyślności w życiu i powiększenia kolekcji
W NOWYM 1999 ROKU
z całego serca życzą
członkowie Młodzieżowego Koła Filatelistycznego
im. Czesława Słani w Jeleniej Górze.

FESTIWAL TWÓRCZOŚCI CZESŁAWA SŁANI

Upływający rok zapisze się w pamięci zbieraczy znaczków Czesława Słani niezwykle wydarzeniami, jakimi dla nas były nowe znaczki wykonane przez artystę dla Poczty Polskiej ku ucieście wszystkich słaniologów. Jednocześnie Czesław Słania wziął udział w spotkaniach z sympatykami skrawków kolorowego papieru, szczególnie tych rytowanych przez słynnego grawera. W dniu 18 września 1998 roku z okazji XVII Zjazdu Polskiego Związku Filatelistów w Szczecinie wszedł do obiegu blok zawierający dwa znaczki po 0,65 gr, a przedstawiający panoramę Szczecina wg anonimowego drzeworytu z 1624 roku. Po raz pierwszy drzeworyt



Rys. 1

ten znalazł się w dziele burmistrza Szczecina Paula Friedeborna. Blok zaprojektował Andrzej Heidrich, a rytował Czesław Słania (rys. 1). Wydawnictwo to będzie należało do piękniejszych prac sztycharskich Czesława Słani.

Blok ukazał się w dwóch wersjach: ząbkowanej i ciętej. Został bardzo starannie wykonany na doskonałym papierze fluorescencyjnym angielskiej firmy Tullis Russell^{1/}. Przejrzeliśmy kilkaset sztuk bloku i nie natrafiliśmy na żadne usterki drukarskie. Z zaprzyjaźnionych źródeł pocztowych (czytaj: panie z okienek) wiemy, że klienci przy zakupie znaczków z panoramą Szczecina zwracali uwagę na ich piękno, staranne wykonanie i nietypowy rysunek. Jednym słowem znaczki te bardzo się udały Poczcie Polskiej. Oby tak dalej!

Czesław Ślania był honorowym gościem Zjazdu, spotykając się z władzami Związku, delegatami na Zjazd i filatelistami. Tym spotkaniom towarzyszył słynny już zbiór pn. „Grafika Czesława Ślania” p. Jerzego Krysiaka ze Szwecji. Mistrz stalorytu był oblegany przez miłośników jego prac i podpisywał ogromne ilości różnorodnych pamiątek filatelistycznych. Dyrekcja Okręgu Poczty w Szczecinie z okazji Zjazdu PZF wydała kartkę korespondencyjną z ilustracją przedstawiającą panoramę Szczecina wg drzeworytu z 1624 roku (rys. 2).

Natomiast 3 października 1998 roku ukazało się wspólne wydanie Poczty Polskiej i Szwedzkiej przedstawiające portret konny Zygmunta III Wazy wg obrazu nieznanego malarza ze szkoły Rubensa. Obraz ten znajduje się na zamku Gripsholm w Szwecji – tam właśnie urodził się 20 czerwca 1566 roku potomek Jagiellonów i Wazów, przyszły król Polski Zygmunt III Waza, który przeniósł stolicę



Rys. 2

^{1/} bliżej: B. Rejnowski, Jak powstał blok na XVII Zjazd PZF, Filatelista, 1998 r., nr 9.

Polski z Krakowa do Warszawy. Za jego panowania został wybudowany Zamek Królewski w Warszawie (rys. 3), a jego pomnik stoi na placu Zamkowym w Warszawie (rys. 4). Znaczek polski (rys. 5) został wydany w arkuszach 50-znaczkowych, stalorytem w jednym kolorze na angielskim papierze fluorescencyjnym.

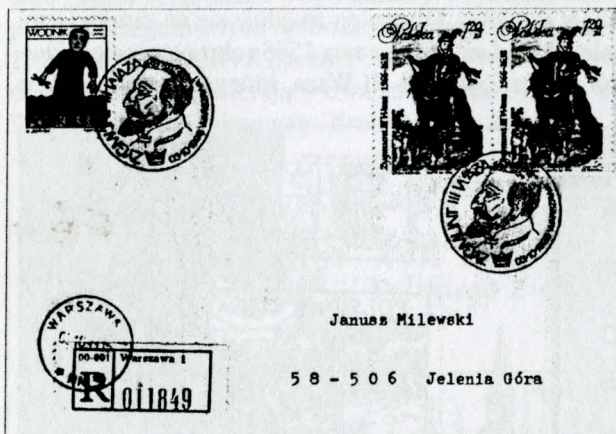


Rys. 3



Rys. 4

Forma drukowa zawierała trzy sektory oznaczone jedną, dwoma lub trzema kropkami nad pierwszym znacznikiem z lewej strony arkusza (rys. 6).



Rys. 5

do pierwszego i ostatniego znaczka w rolce zostały doklejone etykiety informacyjne o emisji (rys. 8). Oba znaczki to jedne z piękniejszych znaczków w artystycznej karierze Czesława Ślani. Przecież konie to jeden z najbardziej ulubionych tematów wielkiego grawera.



Rys. 6

Znaczek szwedzki wydano w rolkach po 200 sztuk, w kolorze, techniką stalorytu i offsetem (rys. 7). Oba znaczki różnią się szczegółami rysunku, należy je więc uważać za dwa odrębne znaczki. Znaczek szwedzki był sprzedawany w polskich urzędach pocztowych po 3,30 zł za sztukę. Znaczki szwedzkie są na odwrocie numerowane co 10 znaczek, a



Rys. 7

portretem Czesława Słania. Na odwrocie znajduje się informacja o królu Zygmuncie III Wazie w języku szwedzkim, polskim i angielskim (rys. 9).

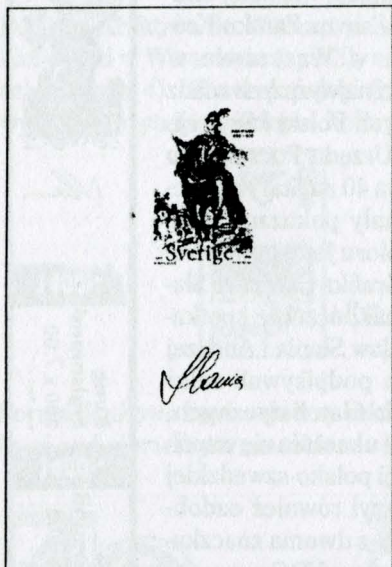
Rys. 9

Promocja wspólnej emisji odbyła się na Zamku Królewskim w Warszawie w obecności najwyższych władz pocztowych Polski i Szwecji. W holu Urzędu Poczтового Warszawa 40 na Starym Mieście zostały pokazane fragmenty zbioru Jerzego Krysiaka pn. „Grafika Czesława Słania”. Na zakończenie spotkania Czesław Słania i Andrzej Heidrich podpisywali setki pamiątek filatelistycznych. W Polsce ukazaniu się wspólnej emisji polsko-szwedzkiej towarzyszył również ozdobny karnet z dwoma znaczkami, stemplem FDC oraz por-



Rys. 8





Rys. 10

W 1998 roku wszyscy abonenci znaczków Poczty Szwedzkiej jako prezent otrzymali stalorytniczą odbitkę grawerunku „Zygmunt III Waza” w wersji szwedzkiej, po usunięciu nominalu i nazwy poczty oraz druku offsetowego. Druk wykonano w kolorze brązowym, niżej znajduje się stalorytnicze faksymile podpisu Czesława Słania (rys. 10).

W październiku 1998 roku Czesław Słania był gościem Rejonowego Urzędu Poczty w Lublinie. Niedaleko Lublina, w Osmolicach, znajduje się dom rodzinny artysty.

Opracowano na podstawie informacji w „Filateliście”, „Filatelistyce” i „Poczcie Polskiej”.

WYSTAWA FILATELISTYCZNA „CZESŁAW SŁANIA” W CZELADZI

Kilka lat trwały zabiegi filatelistów z Czeladzi wokół organizacji wystawy filatelistycznej upamiętniającej jednego z najznakomitszych mieszkańców Czeladzi – Czesława Słanię. Bo Czesław Słania urodził się w Czeladzi 22 października 1921 roku i kilka pierwszych lat swego życia mieszkał w tym mieście. Udało się i wystawa odbyła się w dniach 20-26 listopada 1998 roku. Na otwarcie wystawy przybyli znamienici goście na czele z p. Danutą Walczak – przewodniczącą Rady Miejskiej Czeladzi. Obecna była również duża grupa nauczycieli i uczniów oraz całe Młodzieżowe Koło Filatelistyczne przy Szkole Podstawowej Nr 1 w Czeladzi. Przedstawiciele władz w swych wystąpieniach podnosili celowość i potrzebę przybliżenia społeczeństwu miasta i regionu, a szczególnie młodzieży, sylwetkę najśłynniejszego grawera, także projektanta znaczków pocztowych na świecie – urodzonego właśnie w Czeladzi. Wystawę uznano także za doskonałą okazję do promocji miasta i jego dorobku kulturalnego i intelektualnego, zwłaszcza w roku jubileuszu 770-lecia Czeladzi. Podczas otwarcia najmłodsi filatelisci przedstawili biografię Czesława Słania, która była przeplatana pieśniami, recytacjami wierszy, utworami na skrzypce i tańcami w wykonaniu chóru szkolnego, recytatorów, zespołu instrumentalistów i zespołu tanecznego. W trakcie wernisażu młodzi filatelisci otrzymali młodzieżowe odznaki PZF, a zwycięzcy konkursu na projekt znaczka i kartki pocztowej – dyplomy i nagrody. Po otwarciu goście zwiedzali wystawę, na

której pokazano eksponat Młodzieżowego Koła Filatelistycznego im. Czesława Ślania z Jeleniej Góry pod nazwą „Miniatury Czesława Ślania”, wielokrotnie pokazywany i nagradzany w kraju. Zbiór obrazował m.in. proces tworzenia znaczka przez grawera (pokazano m.in. projekt znaczka Czesława Ślania, a także próby) i etapy druku znaczka. Zwiedzający zobaczyli znaczki sztychowane przez Cz. Ślanię w różnych technikach. Pokazano znaczki zaprojektowane przez słynnego grawera oraz setki znaczków rytowanych przez artystę dla kilkudziesięciu zarządów pocztowych na świecie. Na wystawie pokazano także eksponat pn. „Czesław Ślania – polska gwiazda szwedzkiej poczty” Szczepu Harcerzy Głuchych ze Szczecina, prezentujący m.in. kartki ze znaczkami i wycinki prasowe o twórczości Czesława Ślania. Ogólnopolski Klub Zainteresowań Znaczkami „Czesław Ślania” z Radomia pokazał komplet 21 numerów biuletynu klubowego, a Młodzieżowe Koło Filatelistyczne przy SP Nr 1 w Czeladzi zaprezentowało eksponaty wykonane w czasie konkursów młodzieżowych. W następnych dniach odbyły się imprezy towarzyszące wystawie m.in. spotkania młodych filatelistów. Podczas nich zaprezentowano sylwetkę Czesława Ślania i jego artystyczny dorobek, opisano pracę sztycharza. Biografię artysty przybliżyli młodzieży m.in. Antoni Krawczyk i Romuald Jeżewski, wykorzystując przepiękny album wydany przez hrabiego Bernadotte. Przedstawiono także reprodukcje innych prac Czesława Ślania takich jak banknoty, portrety, grawerunki prywatne, exlibrisy, itp. Z okazji wystawy został bardzo starannie wydany katalog z bogatymi ilustracjami, w którym znalazł się m.in. opis drogi twórczej Czesława Ślania, rys historyczny miasta Czeladź, informacje o Szkole Podstawowej Nr 1, artykuł o działalności i osiągnięciach MKF przy SP Nr 1. Wystawę upamiętnił okolicznościowy datownik pocztowy przedstawiający faksymile podpisu Czesława Ślania, a także stosowano nalepkę polecenia w UP Czeladź 1 z napisem „Wystawa Filatelistyczna Czesław Ślania Czeladź 98” (rys. 11).



Wystawie towarzyszył specjalny afisz informacyjny, a w miejscowych mediach ukazały się okolicznościowe informacje i programy. Wystawa spełniła swoje zadanie i dobrze promowała miasto, a także filatelistykę w różnych środowiskach. Cieszy szczególnie zainteresowanie wystawą ze strony młodzieży szkolnej. Wystawa była inspiracją do podjęcia starań o zorganizowanie „większej” imprezy w postaci wystawy okręgowej lub sympozjum.

Romuald Jeżewski, Antoni Krawczyk
(Czeladź)

PS. Dotarł do nas w styczniu 1999 r. kolejny, 22 numer „Biuletynu Klubu Zainteresowań Znaczkami CZESŁAW SŁANIA” z Radomia, w którym na stronach 9-11 opublikowano fragmenty korespondencji z Wystawy Filatelistycznej „Czesław Słania – Czeladź”. Można z tych fragmentów dowiedzieć się o przygotowaniach do wystawy, a także o otwarciu, zgromadzonych na niej znamienitych i ważnych gościach, wręczaniu odznaczeń, dyplomów i nagród, oficjalnych uściskach dłoni, występach artystycznych i wypowiedziach „na temat”, a nawet o „szwedzkim” stole i jego zawartości. Tylko nie dowiemy się nic o tym, co też obejrżeli na wystawie tak licznie (bo liczono ich w setki) zgromadzeni zwiedzający, co pokazano na tej z takim trudem zorganizowanej wystawie „ku czci” Czesława Słani. Bo przecież zwiedzający nie oglądali tylko pustych ścian sali wystawowej? A przecież już na 6 stronie efektownie wydanego katalogu wystawowego jest zamieszczony spis wystawców. Czyżby o tym „zapomniano” w tej korespondencji, ponieważ jako „gwiazda” na tej wystawie był pokazywany eksponat „Miniatury Czesława Słani” Młodzieżowego Koła Filatelistycznego im. Czesława Słani w Jeleniej Górze? Obserwujemy też inne zjawisko – otóż w „Bibliografii Czesława Słani” prowadzonej w przywołanym tutaj „Biuletynie” niezwykle sporadycznie odnotowywane są teksty poświęcone Czesławowi Słani, a opublikowane w naszym „Informatorze”.

NOWE PRACE CZESŁAWA SŁANI



Rys. 12

Półroczny cykl ukazywania się „Informatora” powoduje, że w tej rubryce odnotowujemy ukazywanie się nowych prac Czesława Słani z niejakim opóźnieniem.

I tak 14 maja 1998 roku wszedł do obiegu znaczek z nowym portretem Karola XVI Gustawa wg projektu Eva Ede z okazji 25 rocznicy koronacji władcy (rys. 12).



Rys. 13

Tego samego dnia ukazał się w obiegu znaczek o nominale 6 kr przedstawiający cumowanie pasażerskiego statku wycieczkowego w porcie (rys. 13). W 1997 roku została wprowadzona do obiegu dwuznaczkowa emisja upamiętniająca 200

Rys. 14



rocznicę założenia Królewskiego Muzeum Narodowego w Sztokholmie. Jeden ze znaczków rytował Czesław Słania (rys. 14), a drugi – Piotr Naszarkowski. Poczta Szwecji wykorzystwała pracę Czesława Słania do wykona-

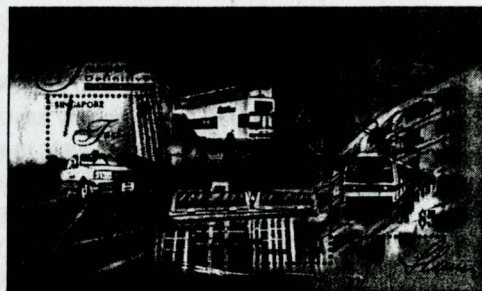


Rys. 16

Rys. 15

nia pamiątkowego nowodruku, jako premii dla członków Związku Filatelistów Szwecji, wydrukowanego na grubym papierze. Ciekawostką jest umieszczenie stalorytniczego rytu autografu artysty (rys. 15).

W kwietniu 1997 roku w Singapurze w ramach emisji poświęconej komunikacji ukazały się 4 znaczki sztychowane przez Czesława Słanię o nominalach 1, 2, 5 i 10 dolarów singapurskich (rys. 16). Te same znaczki zostały również wydane w bloku (rys. 17).



Rys. 17



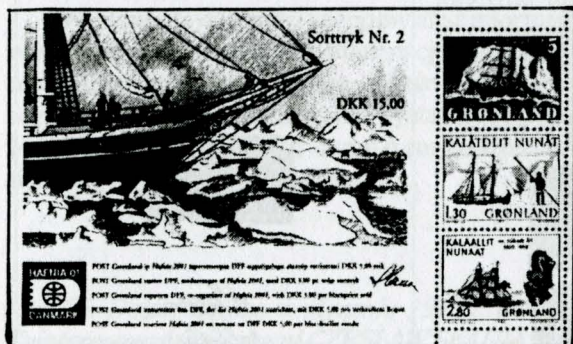
Rys. 18

Natomiast 14 października 1997 roku weszły do obiegu 3 serie po 2 znaczki emisji „Hold filatelistyce” dla biur ONZ w Nowym Jorku, Genewie i Wiedniu (rys. 18). Na znaczkach znalazły się repro-

dukcje znaczków wcześniej rytowanych przez Czesława Słanię.

W ramach promocji ŚWF „Hafnia 01” poczta duńska wydała drugi już blok propagujący wystawę, na którym znalazły się nowodruki trzech znaczków Grenlandii. Środkowy znaczek to nowodruk znaczka sztychowanego przez grawera. Nowodruki wykonano techniką stalorytu (rys. 19).

W 1998 roku Czesław Słania wykonał również stalorytniczy portret papieża Jana Pawła II. Ten zachwycający maestrią grawerunku portret należy do jednej



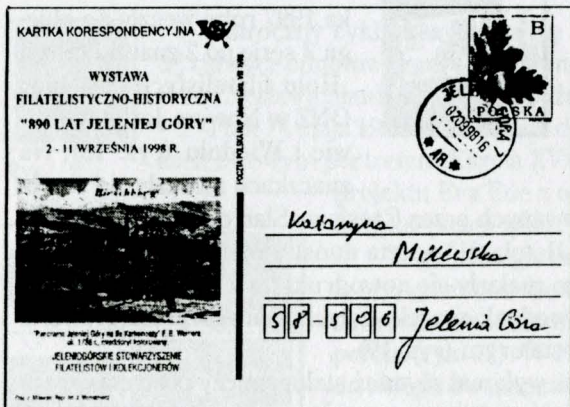
z najpiękniejszych tego typu prac Czesława Ślani (środkowe strony „Informatora”) – odbity w ilości 500 odbitek jest również do zdobycia w Polsce.

Rys. 19

„890 LAT JELENIEJ GÓRY” Wystawa Filatelistyczno-Historyczna

Efektowną wystawą filatelistyczno-historyczną pn. „890 lat Jeleniej Góry”, która odbyła się w dniach 2-23 września 1998 roku w galerii Wojewódzkiej Biblioteki Publicznej w Jeleniej Górze, rozpoczęła swoją działalność nowa organizacja filatelistyczna w Polsce – Jeleniogórskie Stowarzyszenie Filatelistów i Kolekcjonerów. Na wystawie zaprezentowano archiwalia jeleniogórskie znajdujące się w kolekcjach prywatnych m.in. banknoty zastępcze Jeleniej Góry i okolic, pocztówki z dawnymi panoramami Jeleniej Góry, mapy, afisze. Ale najciekawszymi eksponatami były listy z prowizorycznymi i tymczasowymi datownikami miejscowości powiatu jeleniogórskiego. Aż trudno uwierzyć, że niektóre miejscowości Kotliny Jeleniogórskiej nosiły takie nazwy jak Krzyżatka, Chojnasty, Piotrowice, Wojciechów, Hlondów czy Matejkowice. To właśnie zabytki filatelistyczne są niejednokrotnie śladami po tamtych czasach, jak np. list wysłany z Jeleniej Góry do Matejkowic (obecnie Przesieka), czy znaczek z odciskiem datownika z nazwą Toruńsk (obecnie Mysłakowice). Te

i inne miejscowości dały się zlokalizować na pierwszych polskich mapach Jeleniej Góry i okolic, również pokazanych na wystawie. Wystawę upamiętniła kolorowa kartka korespondencyjna wydana wspólnie z Rejonowym Urzędem Poczty w Jeleniej Górze w nakładzie 3000 egz. (rys. 20). Wystawie towarzyszył informator wystawowy i afisze reklamowe.

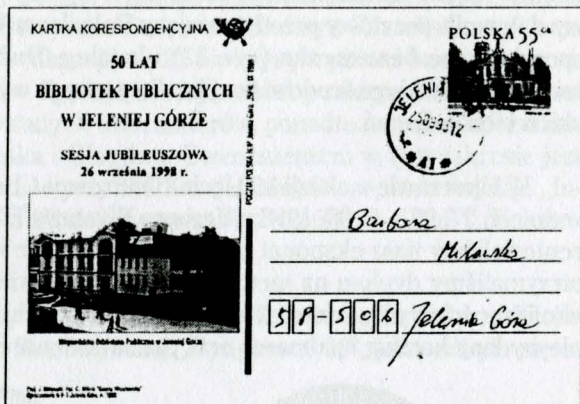


Rys. 20

W części ilustracyjnej kartki pokazano „Panoramę Jeleniej Góry na tle Karonoszy” wg F. B. Wernera z ok. 1738 roku ze zbiorów Muzeum Okręgowego w Jeleniej Górze.

Z inspiracji i przy pomocy Jeleniogórskiego Stowarzyszenia Filatelistów i Kolekcjonerów ukazała się kolejna kartka korespondencyjna upamiętniająca 50 lat bibliotek publicznych w Jeleniej Górze (rys. 21).

Kartka została wydana nakładem Wojewódzkiej Biblioteki Publicznej w ilości 1000 sztuk z okazji sesji jubileuszowej, która odbyła się 26 września 1998 roku w Cieplicach. W części ilustracyjnej kartki pokazano gmach Wojewódzkiej Biblioteki Publicznej.



Rys. 21

Nasze sukcesy

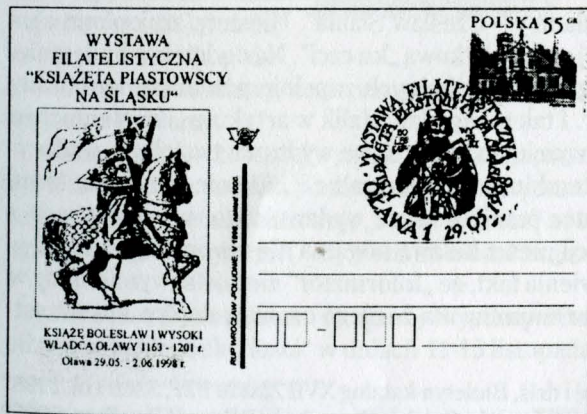
W 1998 roku pokazaliśmy nasze eksponaty na największej ilości wystaw w historii Koła podczas jednego sezonu. Również zdobyte medale to prawie cały przegląd wyróżnień wystawowych, jakie można zdobyć podczas wystaw organizowanych przez Polski Związek Filatelistów.

Przez miesiąc na Okręgowej Wystawie Filatelistycznej „Ostrzeszów '98” (24. 04. – 24. 05. 1998 r.) był pokazywany eksponat „Pies mój przyjaciel” Ewy

Milewskiej, który zdobył dyplom na medal srebrny. Wystawie towarzyszył starannie wydany katalog, palmares, oryginalny dyplom z medalem oraz okolicznościowy datownik pocztowy.



Tradycyjnie już wzięliśmy udział w kolejnej Wystawie Filatelistycznej „Książęta piastowscy na Śląsku” w Oławie, w dniach 29 maj – 2 czerwiec 1998 r. Na wystawie pokazany został

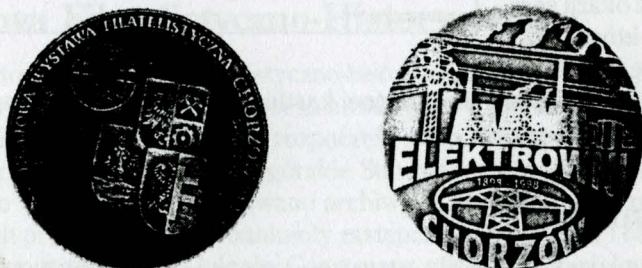


Rys. 22

m.in. eksponat pt. „Kocia rodzina”, za który Katarzyna Milewska otrzymała dyplom w randze medalu dużego srebrnego. Wystawie towarzyszył okolicznościowy datownik pocztowy przedstawiający Bolesława Wysokiego oraz kartka korespondencyjna bez znaczka (rys. 22) i katalog. Duże wrażenie wywołuje konsekwencja oławskiego środowiska filatelistycznego w popularyzowaniu Piastów śląskich i ich dokonań.



W Chorzowie z okazji 100-lecia Elektrowni Chorzów została zorganizowana w dniach 27. 05. – 2. 06. 1998 r. Krajowa Wystawa Filatelistyczna, na której zaprezentowaliśmy nasz eksponat pt. „Inflacja w Polsce w latach 1989-1991”, za który otrzymaliśmy dyplom na medal brązowy. Wystawie towarzyszyło 5 datowników okolicznościowych, 7 kartek korespondencyjnych, ilustrowana koperta, starannie wydany katalog i palmares oraz pamiątkowy medal (rys. 23).



Rys. 23



Ogromne nadzieje na sukcesy pokładaliśmy w wystawie „Literatura Filatelistyczna – Szczecin '98”, która została zorganizowana we wrześniu 1998 r. w Szczecinie z okazji XVII Zjazdu PZF. Wystawa miała być przeglądem literatury filatelistycznej za okres około 10 ostatnich lat. Wysłaliśmy na nią nasz „Informator”, a także katalog wystawy okręgowej „Miniatury Czesława Ślania” oraz katalog wystawy artystycznej w BWA „Miniatury – Czesław Ślania”. Niestety, zmieniono charakter wystawy z konkursowej na pamiątkową „ku czci”. Na dodatek w biuletynie-katalogu wystawy znalazły się teksty, w których zupełnie pominięto wydawany przez nasz MKF „Informator”. I tak p. mgr Jan Malik w artykule „Piśmiennictwo filatelistyczne wczoraj i dziś” wymienia różne nowe wydawnictwa ciągle o zdecydowanie krótszym stażu edytorskim niż „Informator”^{1/}. Ale nie ma co się temu dziwić, ponieważ ten sam autor pominął nasze wydawnictwo w swojej pracy z 1996 roku^{2/} i mimo interwencji pies z kulawą nogą na nią nie zareagował. Również nie wywołuje w nas zdziwienia fakt, że „Informator” nie został wymieniony w HBBF^{3/}, mimo że jego redaktor naczelny ma do niego osobisty dostęp. I to wszyst-

^{1/} J. Malik, Piśmiennictwo wczoraj i dziś, Biuletyn-katalog XVII Zjazdu PZF, Szczecin, 1998.

^{2/} J. Malik, Filatelistyczne wydawnictwa ciągle ukazujące się w Polsce, Filatelista, 1996, nr 3.

^{3/} np. Prezentujemy – Czasopisma młodych i dla młodych, HBBF, 1998, nr 1/2.

ko dzieje się w sytuacji, gdy na pierwszej stronie „Sprawozdania Zarządu Głównego z działalności w XVI kadencji” można znaleźć zdanie: „Inną dziedziną, w której zanotowano wprost niezwykle postęp, są nasze czasopisma. Obok 3 wydawanych centralnie – „Filatelista”, „Historyczno-Badawczy Biuletyn Filatelistyczny” oraz „Biuletyn Informacyjny PZF” – ukazują się 22 biuletyny bądź też informatory zarządów okręgów lub oddziałów. Prężnie działające kluby zainteresowań regularnie wydają 16 różnie zatytułowanych informatorów, ponadto wspólne informatory wydają filateliści Ciechocinka i Głogowa. Ewenementem w tym zakresie jest Młodzieżowe Koło Filatelistyczne przy MDK w Jeleniej Górze, które wydaje „Informator Młodzieżowego Koła Filatelistycznego im. Czesława Ślani”^{4/}. Komentarz zbyteczny.

Ale największy sukces wystawienniczy nasze Koło odniosło podczas Krajowej Młodzieżowej Wystawy Filatelistycznej „Bydgoszcz 98”, jaka odbyła się w dniach 25. 09. – 3. 10.

1998 r. w Bydgoszczy. Na wystawie pokazaliśmy eksponaty „Kocia rodzina” Katarzyny Milewskiej, „Pies mój przyjaciel” Ewy Milewskiej i Koła „Miniatury Czesława Ślani” oraz „Inflacja w Polsce w latach 1989-1991”. Na wystawie pokazano 130 zbiorów młodzieżowych z całej Polski. Z okazji wystawy wydano dwie ilustrowane koperty (rys. 24), kartkę korespondencyjną, datownik okolicznościowy, estetyczny katalog i palmares, afisz informacyjny oraz specjalne dyplomy.



Rys. 24

Nasze zdobycze na tej wystawie to: za eksponat „Miniatury Czesława Ślani” dyplom w randze medalu póżłacanego, za eksponat pn. „Inflacja w Polsce ...” także dyplom na medal póżłaczany, „Kocia rodzina” zdobyła dyplom na medal srebrny, a „Pies mój przyjaciel” – dyplom na medal brązowy.

Wrocław był miejscem Krajowej Wystawy Filatelistycznej pn. „80. rocznica odzyskania niepodległości” w dniach 11-15 listopada 1998 r. Na wystawie показа-

^{4/} Sprawozdanie Zarządu Głównego z działalności w XVII kadencji, Biuletyn Informacyjny PZF, 1998, nr 2.



75/
1500

JOHANNES PAULUS II 98

Slavia

*Sta. Moskvijskogo Kosa Filatelicheskogo
Slavia*

liśmy w klasie młodzieżowej eksponat „Miniatury Czesława Ślani” zdobywając dyplom na medal duży srebrny wraz z pucharem, a w klasie literatury nasz „Informator” otrzymał dyplom na medal posrebrzany. Wystawie towarzyszył katalog z interesującym artykułem Adama Więcka pt. „Polskie znaki pocztowe 1918-1939”, palmares, datownik okolicznościowy oraz ilustrowana kartka i koperta.

Taki szeroki udział Młodzieżowego Koła Filatelistycznego im. Czesława Ślani w wystawach nie byłby możliwy bez wsparcia Zarządu Miasta Jeleniej Góry na czele z panią prezydent Zofią Czernow. Za co dziękujemy serdecznie z całego serca.

DOKUMENTACJA PRASOWA

Kolejne teksty i informacje o działalności Koła, które zostały opublikowane w wydawnictwach prasowych i innych, poszerzają wiedzę o działalności Młodzieżowego Koła Filatelistycznego im. Czesława Ślani w Jeleniej Górze.



Młodzi filatelisci z MDK

Kolekcjonują i pomagają

(JELENIA GÓRA) Filatelista to nie tylko zbieranie i badanie kolorowych znaczków, układanie ich w klasach i pokazywanie na wystawach. To również uczenie się wrażliwości na potrzeby innych - uważa Ewa Milewska, przewodnicząca Młodzieżowego Koła Filatelistycznego im. Czesława Ślani przy MDK w Jeleniej Górze.

Prócz licznych wystaw Młodzieżowe Koło Filatelistyczne przy MDK ma w swoim dorobku udział w znaczących akcjach charytatywnych. Od pięciu lat

młodzi filatelisci kwestują na rzecz Wielkiej Orkiestry Świątecznej Pomocy. W kolejnych edycjach udawało im się zebrać: 23, następnie 72, aż do 15 tys. złotych. Takie efekty były możliwe dzięki sponsorom, którzy drukowali dodatkowe serduska, serwowali posiłki dla dużej grupy zbieraczy i mamom, które przygotowały specjalne wypieki.

Szczególne zadanie miała do spełnienia objazdowa wystawa filatelistyczna pn. „Uzależnienia XX wieku”. Młodzi filatelisci pokazali na niej, przy pomocy znaczków pocztowych, cztery

wielkie plagi kończącego się wieku: nikotynizm, alkoholizm, narkomania i AIDS.

Młodzieżowe Koło zaangażowało się także w pomoc wilkowi Kazanowi z Białowieckiego Parku Narodowego. Kazana wykradziono jako szczeniaka z gniazda i próbowano wychować na stróża chłopskiego obejścia. Bez powodzenia. Trafiał do Białowieckiego Parku Narodowego, gdzie trzeba go było dokarmiać. Przez cały rok młodzi jeleniogórscy filatelisci zbierali na to pieniądze i sukcesywnie przysyłali do Białowieży.

(TOK)

Grawer dwóch narodów



FOT. Cezary Wykuk

Janusz Milewski, opiekun Koła przy MDK prezentuje portret rodaka z Watykanu, autorstwa rodaka spod Sztokholmu.

(JELENIA GÓRA) Czesław Ślania, jeden z najznakomitszych grawerów świata Polak, mieszkający od lat w Szwecji, jest autorem znaczka z podobizną króla Zygmunta III Wazy na koniu, wydanego jednocześnie w Szwecji i Polsce. Szwedzki znaczek można również kupić na poczcie. Autor, zaprzyjaźniony z młodymi filatelistami Jeleniej Góry (gościł w klubie filatelistów MDK) przelał im z życzeniami świątecznymi cenny prezent - portret Jana Pawła II, wykonany w 500 numerowanych egzemplarzach.

Gazeta Wrocławska
1998 / nr 294

POWÓDZ • POWÓDZ

Na utworzone przez naszą redakcję konto pomocy dla poszkodowanych przez klęskę powodzi pocztowców wciąż wpływały wpłaty. W chwili, gdy oddawaliśmy do druku ten tekst, stan konta wynosił: 85 669,78 zł. Przypominamy jego numer: BP S.A. w Bydgoszczy O/O Warszawa 13201104-990109-17124-10005-0.

Młodzieżowe Koło Filatelistyczne
przy MDK Jelenia Góra 20,-



POLSKI ZWIĄZEK FILATELISTÓW
Zarząd Główny

SPRAWOZDANIE WŁAŻD NACZELNYCH
POLSKIEGO ZWIĄZKU FILATELISTÓW
Z DZIAŁALNOŚCI W LATACH 1996-1997 (JEST KALENDARZEM)
WYD. 20.000 KOP. (WYDAJENIE WYKŁADKOWE)



BIULETYN
INFORMACYJNY PZF

Sub. 172

Wydawca: 1996

Str. 402

OKRĘG WROCŁAW

Wydawnictwa ciele Okręgu, w tym klubów zainteresowań:

1. „Informator Młodzieżowego Koła Filatelistycznego im. Czesława Ślani”, ukazało się dotychczas 15 numerów, nakład 50 szt., 16-20 stron

Prace z młodzieżą: corocznie przeprowadzane są eliminacje oraz półfinały Młodzieżowego Konkursu Filatelistycznego. Okręg posiada 30 eksponatów młodzieżowych. Na szczególne podkreślenie zasługuje działalność MKF im. Czesława Ślani przy MDK w Jeleniej Górze, które m. in. wydaje własny, poszukiwany w całym kraju informator.

Inną dziedziną, w której zanotowano wprost niezwyklej postęp, są nasze czasopisma. Obok 3 wydawanych centralnie – „Filatelista”, „Historyczno-Badawczy Biuletyn Filatelistyczny” oraz „Biuletyn Informacyjny PZF” – ukazują się 22 biuletyny bądź też informatory zarządów okręgów lub oddziałów. Prężnie działające kluby zainteresowań regularnie wydają 16 różnie zatytułowanych informatorów, ponadto wspólne informatory wydają filateliści Ciechocinka i Głogowa. Ewenementem w tym zakresie jest Młodzieżowe Koło PZF przy MDK w Jeleniej Górze, które wydaje „Informator Młodzieżowego Koła Filatelistycznego im. Czesława Ślani”. Ukazało się także kilka znaczących pozycji zwartych, autorami których są członkowie PZF. Dotyczą one głównie historii poczty i filatelistyki poszczególnych regionów i wiernie prezentują one nasz ruch filatelistyczny oraz jego osiągnięcia.

FILATELISTYKA



MIESIĘCZNIK

3/98

CENA 5,00 zł

WENIĄTRZ NOWOŚCI
POCZTY ŚWIATA NA LICENCJĘ:
MICHEL
RUNDSCHAU



FILATELISTYKA



MIESIĘCZNIK

3/98

CENA 7,00 zł

WENIĄTRZ NOWOŚCI
POCZTY ŚWIATA NA LICENCJĘ:
MICHEL
RUNDSCHAU



Miniatury Czesława Ślani. Informator. Wydawca: Młodzieżowe Koło Filatelistyczne im. Cz. Ślani przy Młodzieżowym Domu Kultury w Jeleniej Górze.

Nr 14, luty 1997.

W treści m.in.: J. Milewski – Wystawa „Grafika Czesława Ślani” [w Muzeum Poczty] (5 s.); J. Milewski – „Czardziej ryłca”, film o Czesławie Ślani” (2 s.); J. Ptaszyński – Datowniki pocztowe Jeleniej Góry do 1945 roku (3 s.).

[Od nr 15 zmiana tytułu na: Informator].

Informator. Wydawca: Młodzieżowe Koło Filatelistyczne im. Cz. Ślani przy Młodzieżowym Domu Kultury w Jeleniej Górze. ISSN 1429-6241.

Nr 16, maj 1998.

W treści m.in.: J. Krysiak – Próby, nowodruki i eseje znaczków Czesława Ślani (14 s.).

Zaprosili nas:

- Komitet Organizacyjny na otwarcie Okręgowej Wystawy Filatelistycznej „Ostrzeszów '98” w dniu 24 kwietnia 1998 r. w Ostrzeszowie.
- Komitet Organizacyjny na otwarcie Wystawy Filatelistycznej „Książęta piastowscy na Śląsku” w Oławie, w dniu 29 maja 1998 r.
- Wojewódzka Biblioteka Publiczna w Jeleniej Górze i Jeleniogórskie Stowarzyszenie Filatelistów i Kolekcjonerów na vernisaż Wystawy Filatelistyczno-Historycznej pt. „890 lat Jeleniej Góry” w dniu 2 września 1998 r. w Galerii Małych Form WBP w Jeleniej Górze.
- Komitet Organizacyjny XVII Zjazdu PZF w Szczecinie na otwarcie wystawy „Literatury Filatelistycznej” w dniu 18 września 1998 r. w Książnicy Pomorskiej w Szczecinie.
- Wojewódzka Biblioteka Publiczna w Jeleniej Górze na sesję jubileuszową w dniu 26 września 1998 r. z okazji obchodów 50-lecia bibliotek publicznych w Jeleniej Górze.
- Zarząd Okręgu PZF i Rejonowy Urząd Poczty w Bydgoszczy na uroczyste otwarcie V Krajowej Młodzieżowej Wystawy Filatelistycznej „Bydgoszcz '98” w dniu 25 września 1998 r. w Zespole Szkół Kolejowych w Bydgoszczy.
- Wojewódzka Biblioteka Publiczna w Jeleniej Górze na otwarcie wystawy rysunków Vahana Bego w Galerii Małych Form w dniu 26 września 1998 r.
- Muzeum Poczty i Telekomunikacji we Wrocławiu oraz Dyrekcja Okręgu Poczty we Wrocławiu na otwarcie wystawy pn. „Poczet królów i książąt polskich Jana Matejki od oryginału do znaczka pocztowego” w dniu 2 października 1998 r. w salach MPiT we Wrocławiu.
- Muzeum Poczty i Telekomunikacji we Wrocławiu na otwarcie Wystawy Filatelistycznej z okazji 80 rocznicy odzyskania niepodległości pn. „Polskie drogi do Niepodległości” ze zbiorów Bronisława Brzozowskiego z Kłodzka w dniu 9 listopada 1998 r. w salach Muzeum.
- Komitet Organizacyjny Wystawy na uroczyste otwarcie Krajowej Wystawy Filatelistycznej „80 rocznica odzyskania niepodległości” w dniu 11 listopada 1998 r. w auli NOT we Wrocławiu.
- Komitet Organizacyjny na uroczyste otwarcie Wystawy Filatelistycznej „Czesław Ślania – Czeladź '98” w dniu 20 listopada 1998 r. w Szkole Podstawowej Nr 1 w Czeladzi.

PIECZĘCIE FIRMOWE SCHRONISK KARKONOSKICH DO 1945 R.

Pierwsze schronisko na Śnieżce zostało wybudowane w 1850 roku. Po dwóch kolejnych pożarach, dopiero schronisko wybudowane w 1862 roku przetrwało ponad 100 lat i rozebrane zostało w 1967 roku, ustępując miejsca nowoczesnej zabudowie.

Pierwszym właścicielem schroniska na Śnieżce był Fryderyk Sommer. W latach siedemdziesiątych ubiegłego wieku schronisko przejął Fryderyk Pohl, a po nim jego syn Emil (rys. 25). Był to okres gwałtownego rozwoju turystyki – rocznie odwiedzało Śnieżkę do 35 tysięcy turystów, z czego 6.500 korzystało z noclegu w schronisku. Wielomilionowe nakłady kolorowych pocztówek z widokiem Śnieżki każdy właściciel zaopatry-



Rys. 25

wał własną pieczęcią z nazwiskiem, potwierdzając tym pobyt turysty na szczycie. Olbrzymi popyt na takie karty spowodował, że na Śnieżce od maja do września funkcjonowała agencja pocztowa, posiadająca kasownik z datą SCHNEEKOPPE-PREUSSEN.



Rys. 26

wał własną pieczęcią z nazwiskiem, potwierdzając tym pobyt turysty na szczycie. Olbrzymi popyt na takie karty spowodował, że na Śnieżce od maja do września funkcjonowała agencja pocztowa, posiadająca kasownik z datą SCHNEEKOPPE-PREUSSEN.



Rys. 27



Rys. 28

Następny dzierżawca Śnieżki Richard Greulich gospodarzył przez dwa lata i również używał własnej pieczęci (rys. 26). Od 1923 roku schronisko przejął syn Emila, Heinrich Pohl (rys. 27). Pieczęcie ich głoszą, że „Karta została zakupiona w schronisku u Emila (Heinricha) Pohla – gospodarza Śnieżki”. Własnością Greulichów było również czeskie schronisko na Śnieżce. Nie istniejące już schronisko Księcia Henryka (spłonęło po woj-



Rys. 29



Rys. 30

nie) również miało własny stempel (rys. 28). Własny stempel miało również schronisko Strzecha Akademicka (rys. 29), podobnie jak nieczynne od wielu lat, schronisko Śnieżne Kotły (rys. 30).

Janusz Ptaszyński
(Jelenia Góra)

890 LAT JELENIEJ GÓRY¹

Jelenia Góra to piękne miasto położone nad Bobrem i Kamienną w Kotlinie Jeleniogórskiej, było również zwane Perłą Karkonoszy. Ta właśnie nazwa dokładnie oddaje charakter naszego miasta, które tak intensywnie zmienia się na naszych oczach. Nazwy wsi otaczających miasto takie jak Janowice, Stara Kamienica, Strupice, Rybnica, czy nazwy rzek: Bóbr, Kamienna świadczą, że Kotlinę Jeleniogórską zamieszkiwała ludność pochodzenia słowiańskiego. Na wzgórzu położonym na prawym brzegu Bobru (dziś nazywanym Wzgórzem Krzywoustego) miał istnieć na początku XII wieku obronny gród, którego wzniesienie tradycja przypisuje księciu Bolesławowi III Krzywoustemu. Jest on uważany za legendarnego założyciela Jeleniej Góry. Najnowsze wykopaliska archeologiczne przeprowadzone przez naukowców z Muzeum Okręgowego w Jeleniej Górze sugerują, że na Wzgórzach Krzywoustego powstało miejsce obronne założone w II połowie XIII wieku. Wzniesiono tu zamek o konstrukcji drewniano-kamiennie-ziemnej, który miał strzec wejścia do Kotliny Jeleniogórskiej. Wzniósł go Bolesław II Rogatka lub któryś z jego synów, a obok zamku rozwinęło się miasto założone przez przybyszów z Europy Zachodniej. Z tego właśnie miasta położonego centralnie w Kotlinie Jeleniogórskiej rozwinęły się akcje kolonizacyjne, których celem było zagospodarowanie występujących bogactw naturalnych; m.in. rud metali, piasków szklarskich czy zwierzyny łownej. Stąd coraz szerszą popularność zdobywa koncepcja, że Jelenia Góra rozwinęła się z osady poszukiwaczy bogactw naturalnych, jako miasto górnicze, a jej twórcą mógł być książę Bernard Lwówecki w latach 1278-1286, syn Bolesława II Rogatki. Najwcześniejsza wzmianka o jeleniogórskich mieszczanach znajduje się w dokumencie Bolka II z 20 marca 1288 roku, w którym książę zezwolił joannitom z Cieplic na założenie karczm w Malinniku za zgodą mieszczan Jeleniej Góry. Miasto szybko rozwijało się, czemu nie przeszkadzała zmiana panujących, którymi najpierw byli Piastowie śląscy, potem czescy Jagiellonowie, aż po Habsburgów. Na czoło działalności gospodarczej wysunęły się dwie dziedziny, a mianowicie sukiennictwo i kupiectwo. One stały się głównym składnikiem zamożności Jeleniej Góry. Ale rozwijały się też inne gałęzie ówczesnej gospodarki: warzenie piwa, garbarstwo, kopalnictwo i hutnictwo miedzi. Powstają nowe domy, został zbudowany ratusz a miasto nabywało ziemie położone nie opodal murów obronnych. Spektakularnym wyrazem wzrostu znaczenia mieszczaństwa Jeleniej Góry było wykupienie przez miasto góry zamkowej wraz z zamkiem, a następnie zburzenie go w 1449 roku, by w przyszłości nie stanowił obiektu czyichś ataków i zagrożenia dla miasta. W 1479 roku mieszczaństwo nabyli m.in. wieś Grabary, a w 1485 – Strupice. Najtragiczniejszy dla miasta był okres

^{1/} Tekst pierwotnie napisany do katalogu Wystawy Filatelistyczno-Historycznej „890 lat Jeleniej Góry”.

wojny trzydziestoletniej, która zahamowała rozwój Jeleniej Góry. W 1633 roku miasto doświadczyła zaraza, a w 1634 roku Jelenia Góra została podpalona i całkowicie spłonęła. Bezustanne kontrybucje, przemarsze wojsk, grabieże, gwałty i mordy ludności doprowadziły do tego, że w 1645 roku w Jeleniej Górze przebywało tylko 30 jego obywateli. Po zakończeniu wojny trzydziestoletniej rozpoczęła się odbudowa miasta, w którym zaczęła dominować zabudowa murowana. Odbudowa miasta postępowała powoli. Dźwignią ekonomiczną odbudowy była działalność rzemieślnicza związana z wyrobem sukna i tkactwo. W miarę upływu lat coraz bardziej na znaczeniu zyskiwał stan kupiecki, którego działalność przynosiła coraz większe dochody, a Jelenia Góra nawiązała kontakty handlowe ze światem. Przyczyniło się także do tego powstanie w 1675 roku Towarzystwa Kupieckiego. Towarzystwo skupowało surowiec, przekazywało go do przerobienia, a jednocześnie było jedynym uprawnionym sprzedawcą wytworzonych gotowych wyrobów. Wzrost zamożności miasta sprzyjał jego rozbudowie, a obywatele nauczani doświadczeniem wojny rozbudowywali mury i fortyfikacje miejskie. Rozwijała się działalność gospodarcza i kultura. W połowie XVIII wieku podstawą bogactwa Jeleniej Góry była produkcja i eksport płótna na rynki europejskie i zamorskie. Jego szczyt przypadł na lata 1752/53, gdy wartość eksportu płótna i woali z Jeleniej Góry stanowiła około 62% ogólnej wartości tych towarów eksportowanych ze Śląska.

Każdej działalności ludzkiej zawsze towarzyszyło komunikowanie się. Taką funkcję spełniali posłańcy piesi i konni. Właśnie najbardziej sprawny system komunikacji i łączności pocztowej wytworzyły korporacje kupieckie i miasta. Rzemieślnicy i kupcy podróżujący w sprawach produkcji i handlu przewozili także korespondencję i paczki. W miarę upływu czasu rzemieślnicy różnych branż wytworzyli regularne połączenia pocztowe, które najwcześniej powstały w XIII w. w krajach niemieckich. Z pocztami rzemieślniczymi współdziałały również poczty kupieckie. Już w XIV w. dobrze zorganizowaną sieć posłańców pieszych posiadały korporacje kupieckie we Wrocławiu. Niewątpliwie już wówczas istniała komunikacja pocztowa między Wrocławiem a Jelenią Górą z racji wzrostu znaczenia naszego miasta jako ośrodka wytwórczości i handlu. W wieku XVI rozwijała się sieć połączeń pocztowych, nadal jednak w tym okresie dziejów poczty śląskiej przeważali kurierzy piesi, a konni należeli do rzadkości. Sytuacja ta uległa zmianie już w wieku XVII. Przybywało posłańców konnych obsługujących określone połączenia pocztowe. Coraz częściej pojawiają się też zaprzęgi konne. Oprócz stałych połączeń pocztowych pojawiają się też nowe szlaki. Na czas kuracji królowej Marysieńki Sobieskiej w Cieplicach w 1687 roku została uruchomiona linia pocztowa Środa Śl. – Legnica – Cieplice. Bardzo rzadkie są zabytki z tamtych lat, a szczególnie związane z funkcjonowaniem poczty. Dotyczy to zarówno dokumentów pisanych, urządzeń i zabytków ruchomych, a także listów z epoki. O znaczeniu i wartości tego typu dokumentów może świadczyć przebieg aukcji w Cherrystone Stamp Center Inc. w Nowym Jorku, która odbyła się w dniach 17-18 września 1998 r.

Podczas niej dokument z podpisem króla Jana III Sobieskiego i jego pieczęcią został sprzedany za sumę 2.300 dolarów USA, a list króla Stanisława Augusta Poniatowskiego z 1779 roku z pieczęcią królewską sprzedano za 400 dolarów. Coraz częściej XVII wieczne połączenia pocztowe były obsługiwane przez szybkie połączenia dylizansami konnymi. W dniu 31 marca 1694 roku zostało uruchomione szybkie połączenie pocztowe między Wrocławiem a Lipskiem przez Środę Śląską, Legnicę, Złotoryję, Jelenią Górę, Lubań, Görlitz, Budziszyn, Kamenz i Strehlen, na którym utrzymywano kurs dwa razy w tygodniu. Znaczenie tej linii gwałtownie wzrosło od 15 września 1697 roku, gdy królem Polski został August II Mocny. Równolegle od połowy XVII wieku funkcjonowała linia pocztowa obsługiwana dwa razy w tygodniu przez pocztylioną konnego na trasie z Torunia przez Leszno, Wschowę, Głogów, Zieloną Górę, Żagań i Jelenią Górę do Drezna. Natomiast od 1743 roku istniało regularne połączenie pocztowe Jeleniej Góry z Wrocławiem, obsługiwane przez wozy, poprzez Kowary, Kamienną Górę i Świdnicę, które pokonywały ją w 17 godzin.

Reformy przeprowadzone w całych Prusach na początku XIX wieku miały duże znaczenie dla dalszego rozwoju miast, m.in. zniesione zostały ograniczenia w obrocie nieruchomościami czy wyboru zawodu. Jelenia Góra wkroczyła w XIX wiek jako miasto handlowe, ale upadek handlu płótnem wymuszał poszukiwanie nowych źródeł utrzymania. Znalazło to wyraz w uruchamianiu zakładów przemysłowych, co nie przychodziło zbyt łatwo wyspecjalizowanemu kupiectwu. Najważniejszym wówczas zakładem przemysłowym była rafineria cukru. Powstały także przedsiębiorstwa wełny i papiernia, fabryka wyrobów fajansowych, wytwórnia alkoholu, roszarnia lnu, zakład budowy maszyn, odlewnia żelaza, wytwórnia kotłów. Reformy zaostriżyły również konkurencję w handlu rozszerzając liczbę osób, które mogły nim się trudnić. Jelenia Góra coraz bardziej stawała się centrum życia administracyjnego w Kotlinie Jeleniogórskiej. Do końca XIX wieku trwał proces coraz silniejszego rozwoju różnych gałęzi przemysłu w naszym mieście. W tym okresie pojawiła się nowa gałąź działalności gospodarczej zyskująca z czasem na znaczeniu – turystyka w Karkonoszach. Duże zasługi na rzecz popularyzacji i rozwoju tej formy aktywności położył Związek Karkonoski założony 25 sierpnia 1880 roku, którego siedziba znajdowała się w Jeleniej Górze. W okresie do wybuchu I wojny światowej miasto zmieniło swój wygląd, rozwijało się nowe budownictwo, komunikacja, gospodarka komunalna. Okres powojenny zaznaczył się gwałtowną inflacją. To właśnie wówczas zaczęto emitować pieniądze zastępcze (notgeldy z metalu i papieru). Niejednokrotnie były one wydawane na wysokim poziomie estetycznym i edytorskim. Łącznie w Jeleniej Górze wyemitowano 27 rodzajów papierowych pieniędzy zastępczych. W okresie powojennym Jelenia Góra powiększyła się poprzez przyłączenie do organizmu miejskiego okolicznych terenów zamieszkałych jak i napływ ludności. W 1922 roku Jelenia Góra liczyła 22.381 mieszkańców, a według ostatniego spisu z 1939 roku – 32.764 osoby. Po okresie światowego kryzysu ekonomicznego następuje poważny rozwój działalności przemysłowej i rzemieślniczej. Największym przedsięwzięciem okresu międzywojennego

było wybudowanie dużego kombinatu włókien sztucznych i celulozowni. Powstała także huta szkła kryształowego. W rzemiośle reprezentowane były tradycyjne zawody, ale po dawnych silnych cechach płócienników i sukienników nie pozostało śladu. Rozwijała się turystyka i wypoczynek. Szybkiej poprawie uległa komunikacja kolejowa, np. w 1936 roku między Jelenią Górą a Szklarską Porębą kursowało codziennie 10 pociągów osobowych. Miasto uzyskało nowe połączenie komunikacyjne: powstało lotnisko. W 1927 r. Jelenia Góra uzyskała połączenie lotnicze z Wrocławiem i Berlinem. Działania wojenne w czasie II wojny światowej ominęły miasto, które funkcjonowało w miarę normalnie. Do nie zniszczonego miasta 9 maja 1945 roku wkroczyły wojska radzieckie. Również 9 maja w Jeleniej Górze znalazła się Grupa Operacyjna Komitetu Ekonomicznego Rady Ministrów. Rozpoczął się proces przejmowania miasta przez władze polskie oraz osiedlania się w nim Polaków.

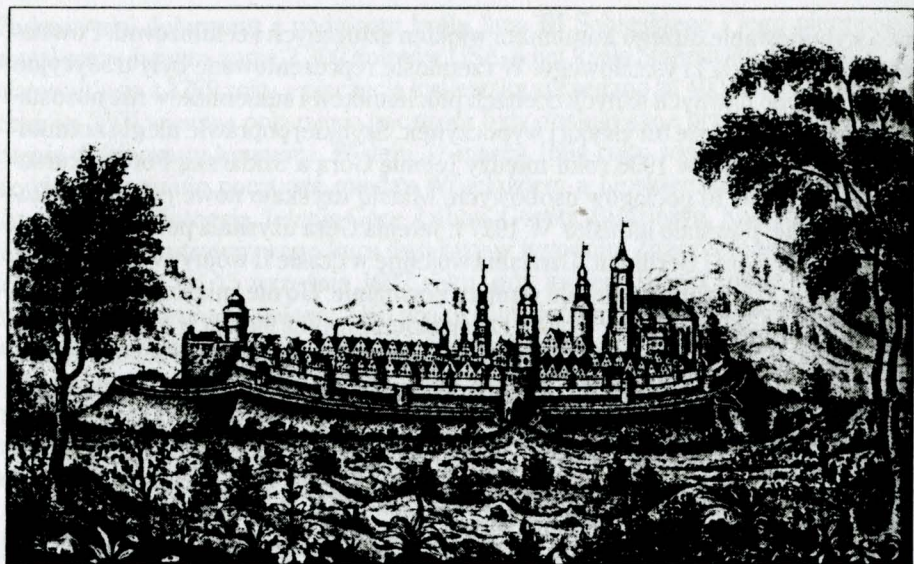
Wraz z przejściem Śląska w 1741 roku pod panowanie pruskie zostały dokonane głębokie zmiany w działalności poczty śląskiej. Wg stanu z okresu 1740/41 nadal funkcjonowały połączenia pocztowe:

- Wrocław – Lipsk (od 1694) – poczta konna,
- Jelenia Góra – Kowary – Jaromir (od 1728) – poczta piesza.

Wiek XIX to szybki rozwój systemu doręczeń przesyłek pocztowych przez listonoszy, którzy obejmują swym zasięgiem również obszary wiejskie. Byli oni wynagradzani z funduszu poczty. Ogromne znaczenie dla polepszenia funkcjonowania poczty miało wprowadzenie do użycia znaczka pocztowego w 1840 roku. Od 1838 roku poczta uruchomiła kursy dla przewozu ludzi, czyli dyliżanse pocztowe. W 1823 rozpoczęła się kariera skrzynki pocztowej na Śląsku, która początkowo była traktowana nieufnie. Właśnie wprowadzenie znaczka pocztowego rozpowszechniło ten wynalazek. W całym państwie pruskim w 1860 r. było 6.549 skrzynek pocztowych, a w 1865 już 10.299. W latach 1850-1859 funkcjonowały na Śląsku pruskie stemple numerowe, które dla miejscowości Kotliny Jeleniogórskiej były następujące:

- 385 – Erdmannsdorf – Mysłakowice,
- 630 – Hirschberg – Jelenia Góra,
- 770 – Kupferberg – Miedzianka,
- 1340 – Schmiedeberg – Kowary,
- 1582 – Warmbrunn – Cieplice Śl. Zdrój,
- 1884 – Schreiberhau – Szklarska Poręba.

Wraz z rozwojem kolei postępował szybki rozwój podstawowych usług pocztowych. Wzrosła punktualność i częstotliwość doręczeń przesyłek pocztowych, a terytorium Śląska zostało objęte większą liczbą placówek pocztowych. Podniósł się także znacznie poziom pomocy socjalnej dla pocztowców, np. w Malinniku koło Jeleniej Góry powstał w 1901 roku dom opieki dla wdów i sierot po zmarłych pocztowcach.



Panorama Jeleniej Góry z 1682 r.

Powrót Ziem Zachodnich i Północnych do Polski wiązał się również z przejęciem placówek pocztowych przez pracowników Poczty Polskiej. Urząd pocztowo-telekomunikacyjny Jelenia Góra przejęto z rąk administracji niemieckiej 22 czerwca 1945 roku. Pierwszymi pracownikami, Polakami byli: p.o. naczelnika urzędu Aleksander Wlazłowski i pracownicy umysłowi Stefan Fijas (późniejszy dyrektor Muzeum Poczty i Telekomunikacji we Wrocławiu) i Józef Syguła. Personel niemiecki liczył wówczas około 100 osób. Placówki Poczty Polskiej na Dolnym Śląsku w początkowym okresie nie dysponowały jeszcze rekwizytami pocztowymi z polskimi nazwami. Dlatego do kasowania znaczków używały bądź stempli niemieckich (w powiecie jeleniogórskim: Cieplice i Jelenia Góra, w lwóweckim: Gryfów i Świeradów Zdrój), bądź niemieckich stempli, z których wypilowano niemiecką nazwę placówki pocztowej i przystawiano, wykonany najczęściej w ręcznej drukarence lub w zakładzie grawerskim z różnych materiałów, jednowierszowy stempelek z polską nazwą placówki (Hlondów, Karpniki, Przesieka). Rzadziej nazwę wpisywano odręcznie. Niektóre placówki używały jako kasownika pieczęci nagłówkowych (Łomnica, Popławy, Podgórzyn). Zdarzało się, że w okienku brakowało znaczków – pobierano wtedy opłaty gotówkowe. Na objętych przez administrację polską Ziemiach Zachodnich konieczne było ustalenie polskich nazw miejscowości. Już w czerwcu 1945 roku ukazało się obwieszczenie Urzędu Pełnomocnika Rządu Rzeczypospolitej na okręg administracyjny Dolnego Śląska podające ponad 1000 polskich nazw miejscowości. Dla Obwodu Jeleniogórskiego brzmiały następująco:

miasta

Kupferberg – Miedziana Góra

Schmiedeberg – Krzyżatka

Bad Warmbrunn – Cieplice

gminy wiejskie

Agnetendorf – Agnieszaków

Altkemnitz – Kamienica

Boberstein – Bobrów

Glausnitz – Głębik

Grunau – Grunów

Hermisdorf (Kynast) – Chojnasty

Haindorf – Kępica

Jannowitz – Janowice

Krommenau – Krapnów

Lomnitz – Łomnica

Ludwigsdorf – Ludwikowice

Neukemnitz – Kępice

Reibnitz – Rybnica

Schreiberhau – Szklarska Poręba.

Ciekawostką tego wykazu jest umieszczenie w nim miejscowości obwodu rozborskiego (niem. Rothenburg), spowodowane prawdopodobnie zarówno pojawiającymi się wśród Serbów Łużyckich chęciami przyłączenia się do Polski jak i niepewnością co do przebiegu granicy polsko-niemieckiej. Ponieważ ustalenia nazw miejscowości nie były w pełni zadawalające, nie obejmowały wszystkich miejscowości, zdarzały się przypadki używania różnych nazw dla tej samej miejscowości, w marcu 1946 r. rozpoczęła działalność Komisja Ustalania Nazw Miejscowości. Na jej pierwszym posiedzeniu zmieniono m.in. używane przed wojną nazwy Frybork, Kłodzko, Lignica, Rychbach na Świebodzice, Kłodzko, Legnica, Dzierżoniów. Następowały również zmiany nazw placówek pocztowych w latach 1945-47 w powiecie jeleniogórskim:

- agencję pocztowo-telekomunikacyjną BERBERYSÓW uruchomiono 9 sierpnia 1945 r. Nazwę na DZIWIŚÓW zmieniono w okresie 1 X 1946 – 31 III 1947 r.
- agencję p.t. BOBROWICE k. Jeleniej Góry uruchomiono 23 stycznia 1946 r. Zmiana nazwy na SIEDŁĘCIN nastąpiła w okresie 1 X 1946 – 31 III 1947 r.
- urząd pocztowo-telekomunikacyjny CHOJNASTY przejęto od administracji niemieckiej 27 lipca 1945 r. Nazwę na SOBIESZÓW zmieniono 1 września 1946 r.
- urząd p.t. CIEPLICE przejęto 31 lipca 1945 roku. Jeszcze w sierpniu 1945 r. używano niemieckiego datownika z nazwą „Bad Warmbrunn”. Zmiany nazwy na CIEPLICE ŚLĄSKIE ZDRÓJ dokonano 1 września 1946 r. Datownika z nieaktualną nazwą placówki pocztowej używano jeszcze w czerwcu 1947 roku.

- agencję p.t. POPŁAWY uruchomiono 4 września 1945 r. Nazwę na PODGÓRZYN zmieniono 1 września 1946 r.
- agencję p.t. GRUNÓW uruchomiono 5 grudnia 1945 r. Zmiany nazwy na JEŻÓW dokonano 1 września 1946 r., a na JEŻÓW SUDECKI 24 września 1947 r.
- agencję p.t. HLONDÓW uruchomiono 29 stycznia 1946 r. Nazwę na MIŁKÓW zmieniono 1 września 1946 r. Agencja używała datownika z nieaktualną już nazwą jeszcze do 30 grudnia 1946 r.
- urząd p.t. KAMIENICA przejęto 3 września 1945 r. Zmieniono nazwę na KAMIENICA k. Jeleniej Góry 17 czerwca 1946 r., a na STARA KAMIENICA 24 września 1947 r.
- urząd p.t. KARPACZ przejęto 13 lipca 1945 r. Używano także datowników niemieckich z legendą „Krummhübel-Bruckenberg 1”. Istniał epizod związany z nazwą DROGOSŁAWICE na początku 1946 roku, ale nie wiadomo, czy istniały rekwizyty pocztowe z taką nazwą. Spis urzędów pocztowych z dnia 31 maja 1946 roku podaje już nazwę KARPACZ.
- agencję p.t. KOMOROWO uruchomiono 23 listopada 1945 r., a nazwę na KOMARNO zmieniono 1 września 1946 r. Agencję przeniesiono do MACIEJOWEJ 15 grudnia 1947 r.
- urząd p.t. KRZYŻATKA przejęto 16 lipca lub 16 sierpnia 1945 r. Nazwę na KOWARY zmieniono 1 września 1946 r., choć datownika z legendą „Krzyżatka” używano jeszcze w lipcu 1947 r.
- agencję p.t. PIOTROWICE uruchomiono 15 kwietnia 1946 r., a nazwę na PIECHOWICE zmieniono 1 września 1946 roku.
- urząd p.t. TORUŃSK przejęto 18 sierpnia 1945 r. Zmiany nazwy na TURUŃSK dokonano w końcu 1945 r., a na MYŚŁAKOWICE – 30 stycznia 1947 r.
- agencja p.t. ŁOMNICA k. Jeleniej Góry używała w kwietniu (?) 1946 r. datownika z nazwą ŁOMNICA, a urząd pocztowo-telekomunikacyjny JANOWICE WIELKIE z nazwą JANOWICE w czerwcu 1946 r.

Janusz Milewski, Feliks Podolecki
(Jelenia Góra)

BIBLIOGRAFIA:

- Jelenia Góra, pod redakcją Z. Kwaśnego, Wrocław, 1989 r.*
Różycka E., Rozpędowski J., Jelenia Góra, Wrocław, 1975.
Bobowski K., Poczta dolnośląska od zarania dziejów, Wrocław, 1997.
Filatelistyka, 1998, nr 1-8.
Encyklopedia filatelistyki, Warszawa, 1993.
Kościelniak M., Prowizoryczne stemple Dolnego Śląska 1945-1947, Warszawa, 1974.
Papiernotgeld Schlesien 1914-1924, Berlin, 1983.

Podolecki F., Zmiany nazw placówek pocztowych w latach 1945-47 w powiatach leżących na terenie obecnego województwa jeleniogórskiego, Informator MKF, nr 12-13 i 15, Jelenia Góra, 1996.

Rzeszewski R., Legendarne dzieje Wzgórza Krzywoustego i okolic do połowy XV wieku, Rocznik Jeleniogórski XXX, 1998.

Laborewicz I., Historia Wzgórza Krzywoustego (Hausberg) w Jeleniej Górze, Rocznik Jeleniogórski XXX, 1998.

Firszt S., Dotychczasowe wyniki badań archeologicznych na Wzgórzu Krzywoustego, Rocznik Jeleniogórski XXX, 1998.

Firszt S., Jelenia Góra miastem górniczym, Skarbiec Ducha Gór, 1998, nr 3.

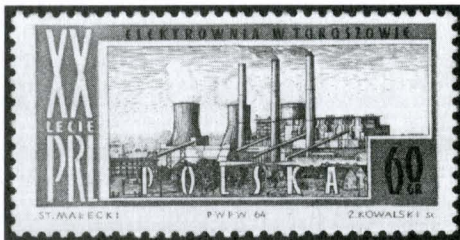
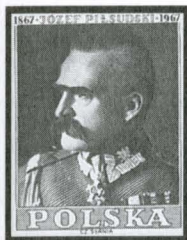
Laborewicz I., Kilka przesłanek za górniczym pochodzeniem Jeleniej Góry, Skarbiec Ducha Gór, 1998, nr 3.



Sporty zimowe w Karkonoszach na przełomie XIX i XX wieku.

Przygotowano w Młodzieżowym Kole Filatelistycznym im. Czesława Ślani w MDK
ul. Skłodowskiej-Curie 12, 58-500 Jelenia Góra.

Redakcja: Janusz Milewski. Teksty nie podpisane: Janusz Milewski. Projekt okładki:
Janusz Milewski. Skład i druk okładki: Oficyna Wydawnicza AFT, Jelenia Góra.
Nakład 65 egzemplarzy. Wydano nakładem Młodzieżowego Koła Filatelistycznego
im. Czesława Ślani w Jeleniej Górze. Luty 1999.





„Postój dylżansu pocztowego w Jagniątkowie”, obraz olejny, połowa XIX wieku (Muzeum Poczty i Telekomunikacji we Wrocławiu).